

WANDELEN IN HISTORISCH GRAVE

.....

NL



Op ontdekkingstocht langs talloze bewaard gebleven monumenten en bezienswaardigheden in de oude vestingstad aan de Maas. Welkom in Grave!

Van oudsher staat Grave bekend om de voormalige Generaal de Bons-kazerne, de vroegere blindeninstituten, de waterstanden beneden de sluis en de John S. Thompson-brug over de Maas uit de Liberation Route van Operation Market Garden. Wij willen u ook graag kennis laten maken met Grave als oude vestingstad met een rijke historie, waaraan talrijke monumenten en gebouwen herinneren.

Hiervoor hebben wij een mooie rondwandeling samengesteld, die u langs de belangrijkste bezienswaardigheden leidt en een indruk geeft van de voormalige glorie van ons prachtig vestingstadje aan de Maas.



Maar eerst een stukje achtergrond...

Kasteel aan de rivier

In de 12e eeuw bouwden de heren van Cuijk een kasteel aan de monding van de Raam, op de enige plek in het Land van Cuijk met een gunstige aanlegplaats aan de Maas. Steeds meer mensen vestigden zich rondom het kasteel en zo ontstond Grave. In de 13e eeuw kreeg Grave stadsrechten.

Zeven belegeringen

In de eeuwen daarna onderging de stad zeven zware belegeringen, gepaard gaande met plunderingen en verwoestingen door o.a. Spanjaarden en Fransen. Maar zoals het stadslied vol trots vertelt: "Keer op keer herrees zij weer in vrijheid onze fiere stad." Aan de verdediging van de stad droegen imposante vestingwerken bij, die bescherming boden maar later ook stadsuitbreidingen verhinderden. Vanaf 1874 werden de vestingwerken grotendeels afgebroken.

Stad aan het water

Vanaf de middeleeuwen groeide Grave uit tot een bloeiend handelsstadje. Veel van de monumenten die behouden zijn gebleven, getuigen hiervan. Helaas had het kleine stadje aan de Maas ook veel wateroverlast door overstromingen van de rivier. De kanalisatie van de Maas en het sluiten van de Beerse Overlaat (vanaf 1920) alsmede de bouw van de stuwbrug en sluisen maakten hier een einde aan.

Operation Market Garden

Grave speelde een sleutelrol tijdens Operation Market Garden die het begin van het einde van de Tweede Wereldoorlog inluidde. Op 17 september 1944 werd de brug door de 82ste Amerikaanse Airborne Divisie onder leiding van John S. Thompson onbeschadigd op de Duitsers heroverd. Deze bevrijding wordt ieder jaar gevierd.

Loop met ons mee

Historisch Stadhuis 1

U begint uw rondwandeling bij het oude stadhuis. Het eerste stadhuis van Grave werd in de 13e eeuw op deze plek gebouwd. Het gebouw dat u nu ziet, dateert uit ca. 1650 en is in 1966-1967 gerestaureerd naar de situatie van omstreeks 1730. Nu is het een populaire trouwlocatie. Op de begane grond zijn Tourist Information Grave en het bezoekerscentrum Zuiderwaterlinie gevestigd. Grave is onderdeel van deze oudste, langste en meest benutte waterlinie van Nederland. In het centrum is een schat aan multimediale informatie te vinden.



Op de buitengevel rechts van de entree ziet u een plaquette die herinnert aan de vroegere, geallieerde commandopost Cider White, die zich hier bevond. Meer naar boven rechts hangt een plaquette die herinnert aan Louis Ficq, burgemeester van Grave, in de Tweede Wereldoorlog opgepakt door de Duitsers en gestorven in Dachau.

Sint-Elisabethkerk 2

Tegenover het stadhuis ziet u de Sint-Elisabethkerk. Deze werd gesticht in 1250 en is toegewijd aan de H. Elisabeth van Thüringen, die verwant was aan Jutta van Nassau, de tweede vrouw van Heer Jan I van Cuijk. Heer Jan verhiel de kerk in 1308 tot kapittelkerk.

Bij de stadsbrand in de St. Servaasnacht, 13 mei 1415, werd de kerk zwaar beschadigd. In de loop der eeuwen is de kerk diverse keren vernieuwd en uitgebreid. Met name vanaf 1506 is er in verschillende bouwcampagnes langdurig gewerkt aan verbouwingen en verfraaiingen. In die tijd was de Sint-Elisabethkerk de grootste kruiskerk van Nederland en bestond uit een hoog, zeer fraai kruisgebouw met achter de beide transepten vijf lagere dwarspanden. Uit het vierde pand rees de hoge toren, die voorzien was van een carillon.

De kerk kende maar liefst zestien heiligenaltaren, onder meer bestemd voor de broederschappen en de ambachts- en schuttersgilden in Grave. In de hoek van het kerkplein (in de volksmond het vagevuur) staan de overblijfselen van een altaarfundering.

Bij de belegeringen van Grave in 1586, 1602 en vooral in 1674 werd een groot deel van de kerk verwoest. In 1674 werd het schip grotendeels vernield en werd de torenspits weggeschoten. De toren kwam daarmee los te staan van het kerkgebouw. Inmiddels waren stad en vesting Grave in 1602 op de Spanjaarden heroverd door Prins Maurits, waardoor de kerk in protestantse handen overging.

Door het beleg van Grave in 1794 door Franse troepen raakte de kerk weer in een onbruikbare toestand. Zij was aan alle kanten doorschoten en alle glas-in-loodramen waren vernield. Het praalgraf op het hoogkoor voor de gebroeders Willem en Arnoud van Egmond werd daarbij onherstelbaar beschadigd. In eenvoudiger vorm kwam er elders in de kerk in 1802 een nieuw monument dat bewaard is gebleven.

Ten tijde van de Bataafse Republiek kregen de katholieken de kerk terug. Op 20 mei 1804 werd de kerk weer door hen in gebruik genomen. In 1874 sloeg de bliksem in de toren, die geheel uitbrandde en twee jaar later voor de sloop werd verkocht. De plaats van de vroegere toren is door opgemetseld steenwerk in het in 1674 verwoeste kerkgedeelte aangegeven. De grote klok die hier is geplaatst, is afkomstig van de vroegere Christus-Hemelvaartkerk in Grave West.

In de jaren zeventig van de 20e eeuw werd de kerk intensief gerestaureerd. Er vonden in die periode ook grote opgravingen plaats. Op 19 november 1981, de 750ste verjaardag van de sterfdag van St. Elisabeth van Thüringen, nam de katholieke gemeenschap van Grave haar kerk weer in gebruik.



Dankzij bisschop Van Velde de Melroy, die in 1802 zijn intrek in Grave had genomen, heeft de kerk indrukwekkend kerkmeubilair, zoals de schitterende preekstoel, de communiebank en de biechtstoelen. De kerk is verder rijk aan Vlaams houtsnijwerk, schilderstukken, eeuwenoude houten beelden (o.a. van Walter Pompe en Petrus Verhoeven), gouden en zilveren ornamenten en zeer oude misgewaden.

Vergeet niet omhoog te kijken naar het Smits-orgel dat uit 1846 dateert. Zijn klank staat bekend als één van de mooiste van Europa.

Het strafaard 3

Voor de kerk staat een strafaard van het soort dat tot in de 18e eeuw in garnizoenssteden als Grave werd gebruikt om militairen te straffen. Het originele strafaard was tweemaal zo groot als deze kopie. De zitplaats was vlijmscherp. De gestraften werden hier bovenop geplaatst en naar gelang de zwaarte van het delict werden er gewichten of zware zandzakken aan de voeten gehangen. De gevolgen kunt u zich voorstellen.



De Hoofdwagt 4

Voor de oude kerkhofmuur links staat een lichtkleurig gebouw: De Hoofdwagt. Het gebouw werd in 1699 gebouwd voor de verkoop van vlees. In de 18e eeuw was dit de centrale commandopost van het stadsgarnizoen. De verdieping met een intussen weer verdwenen balkon kwam in de 19e eeuw tot stand.

Vanaf de Hoofdwagt steek de Hoofschestraat over en loop het begin van de Bagijnenstraat in

Rechts in de Hoofschestraat staan moderne herenhuizen, ontworpen door de beroemde Schaijkse architect Jan de Jong in de stijl van de Bossche School.

Jan Hondong 5

Links op de pilaar ziet u een portret-reliëf van Jan Hondong. Hier werd deze Nederlandse vlieger in 1893 geboren. Als gezagvoerder van de Snip voltooide hij in december 1934 de eerste trans-Atlantische vlucht van Amsterdam naar Curaçao.

Loop verder de Bagijnenstraat in

Herdenkingssteen 6

Rechts tussen de gerestaureerde woningen in de Bagijnenstraat ziet u een poortvormige doorgang naar de achterzijde van de Protestantse kerk. Boven deze doorgang is in 1947 een herdenkingssteen aangebracht ter ere van Joachim George Le Sage ten Broek die hier leefde en werkte. In de eerste helft van de 19e eeuw heeft hij veel voor de katholieke zaak gedaan, onder meer door, vanuit Grave, tijdschriften van katholieke signatuur uit te geven.

Protestantse kerk 7

De huidige naam 'Bagijnenkerk' herinnert eraan dat deze kerk is gesticht als kloosterkapel. Zij dateert uit 1526 en is sinds 1798 in gebruik bij de protestantse gemeente. Van 1686-1731 kerkte hier de Hugenootse gemeente van Grave en de naam 'Franse kerk' bleef nog lang hangen. Verder ziet u naast de nieuwe woningen ook overblijfselen van het oude Franciscanessenklooster 'Maria Graf'. In 1800 werd dit klooster grotendeels door een wervelstorm verwoest. Het uitgemetselde traptorentje is in 1965 gerestaureerd. In 2013 vond een restauratie plaats waarbij o.a. het bankenblok werd verwijderd. Hierdoor kan het gebouw voor meerdere doeleinden gebruikt worden.



De Nieuwe Hof 8

Dit complex van 31 woningen staat op het plein voor het Begijnhof. De Nieuwe Hof, gebouwd in 1996 op het uit 1602 daterende plein, is ontworpen door de Zweeds-Engelse architect Ralph Erskine.

Dit ontwerp benadrukt de oude sfeer van de vestingstad met zijn nauwe straatjes en doorkijkjes.

Neem de doorgang rechts naast nr. 33 tot aan het straatje

De Infirmerie 9

Op deze plek stond tot 1958 het voormalig uit drie verdiepingen bestaand militair hospitaal. De woningen uit de jaren zestig die hier zijn gebouwd geven de strakke militaire lijn weer van de vroegere infirmerie. Een kunstwerk rechts op de muur herinnert aan het militair verleden van dit hoekje.

Loop links tussen de huizen door en neem de trap tussen de huizen door. Bij de jachthaven rechts af richting het met bomen en heg omzoomde grasveld

Bekaf 10

Het halfbastion 'Bekaf' is één van de restanten van de vesting Grave. De vesting bestond tot 1875 uit drie grote bastions: Oranje, Kastele en Hartenaas, en twee halfbastions aan de Maas boven en onder de stad: Bekaf en Blauwkoop. Buiten de bastions, in de vestinggracht, lagen verschillende zogenaamde ravelijnen, kunstmatige eilandjes, waarvan er twee vanaf de stadspoorten de verbinding vormden met de buitenste wal en van daar de aansluiting gaven tot de toegangswegen vanaf Den Bosch en Cuijk naar Grave. Vanaf Bekaf heeft u naast zicht op de jachthaven ook zicht op het nieuwe appartementencomplex en verzorgingshuis Catharinahof en rechts in de verte de Maasbrug.

Doordat 'Bekaf' tot aan het vertrek van het garnizoen in 1892 als exercitieveld heeft gediend en vervolgens in handen kwam van de Franse paters (zie 11), is het gespaard. Nadat in 1874 de Vestingwet was aangenomen verdwenen namelijk de meeste andere vestingwerken van Grave. Deze konden natuurlijk geen weerstand meer bieden aan de verbeterde wapensystemen. Bovendien kostte hun onderhoud handen vol geld.

Aan de rand van het halfbastion ligt de oude begraafplaats van de paters. Ook de oude fruitbomen herinneren aan de paters die hier hun moestuin hadden.

Neem het pad links van de begroeide heuvel en kom via de trappen achter het grote gebouw

Het Noorderblok 11

Dit is de voormalige kazerne 'Het Noorderblok'. Deze kazerne uit de 18e eeuw werd in 1794, tijdens de belegering van de vesting door de Fransen, door brand gedeeltelijk verwoest. Haar zustergebouw, 'het Zuiderblok' achter de grote kerk, werd niet meer herbouwd, het Noorderblok is in 1828 wel herbouwd.

Vanaf 1895 was dit gebouw bij de paters Missionarissen van de Heilige Familie, in Grave beter bekend als 'de Franse paters', als klooster in gebruik. Hun congregatie werd hier gesticht. In 1995 zijn de paters vertrokken. De oude kazerne werd verbouwd tot appartementencomplex, waarbij het aanzien bewaard is gebleven.



Loop links achter het gebouw via de Ruijterstraat naar de Maaskade en ga door de poort naar de waterkant

De Loswal 12

Aan de voet van de oude vestingmuur ligt de Loswal. De muur vormt een deel van de oude vestingwerken en dient tevens als waterkering bij hoogwater. In 1994 is hij in zijn geheel gerestaureerd. Onder langs de muur ziet u een wandelpad.

Aan de overzijde van de Maas op de Gelderse oever ligt het vroegere kroonwerk Coehoorn, onderdeel van de verdedigingswerken van Grave. Er zijn plannen om dit werk weer zichtbaar te maken in het landschap als eindpunt van de vroegere Zuiderwaterlinie, die van Bergen op Zoom naar Grave liep.

Hier werd tot 5 oktober 1929 een veerdienst onderhouden naar het Gelderse gebied aan de overzijde. Links ziet u de 515 m. lange Maasbrug die sinds 2004 de John S. Thompson-brug heet als eerbetoon aan de bevrijders van de stad in 1944.



De Maaspoort

Eeuwenlang meerden kapiteins hun schepen aan de Loswal aan om vervolgens hun graan, zout, steenkool, kaas, wijn, haring en andere handelswaren te verkopen. De Maaspoort was hun toegangspoort tot het stadje. De poort is in 1994 gedeeltelijk in ere hersteld. Op de muur boven naast de trap ziet u een kunstwerk, voorstellende een parachute, die herinnert aan de bevrijding van Grave, 17 september 1944 door het 504ste Parachute Infantry Regiment van de 82ste Airborne Division van het Amerikaanse leger.

Het Poortwachtershuis (thans horecagelegenheid) was vroeger in gebruik als wachtgebouw en wapenmagazijn.

Ga weer door de poort en loop boven langs de Maasmuur tot het eerste rondeel (een halfronde uitbouw van de vestingmuur)

Twee kanonnen

Deze bronzen kanonnen uit de Napoleontische tijd zijn gemaakt door de Fransman J. Berenger: L' Intrigant in 1778 en Le Partisan in 1787. Zij wegen ieder ca. 3280 kilogram en hebben een kaliber van 12 cm. De kanonnen zijn geplaatst op ijzeren affuiten. Vroeger stonden ze even voorbij de Maaspoort aan de Loswal.



De kanonnen werden afgeschoten als waarschuwing dat binnen één dag de Beersche Overlaat in werking zou treden, een stelsel waardoor het Maaswater vrij toegang kreeg tot de landerijen buiten de stad. Boeren kregen zo de gelegenheid hun vee binnen te halen. Tegenwoordig worden de kanonnen tijdens speciale gelegenheden door leden van het Cloveniersgilde afgeschoten.

Verlaat de Maaskade en steek over, de Oliestraat in

De oude synagoge 15

Op de hoek met de Korte Rogstraat ziet u de oude synagoge met herinneringssteen. Deze synagoge dateert uit 1871 en werd gebouwd in opdracht van de toen bloeiende Joodse gemeenschap van Grave. In de eerste helft van de 20e eeuw liep het aantal Joden in Grave terug. De laatste twee Graafse Joden zijn in nazi-vernietigingskampen omgekomen.



Aan de linkerkant bevindt zich het grootste gedeelte van het voormalige klooster 'De Wijnberg'. Gebouwd in de jaren dertig van de vorige eeuw op de plaats van een eerder complex, werden hier sinds 1882 blinde meisjes en vrouwen opgevoed en verzorgd. Een gevelsteen in de hoofdingang herinnert aan de weldoener van dit blindeninstituut, de Gravenaar mgr. Henri de La Geneste. Later heeft het gebouw deel uitgemaakt van het voormalige Zorgcentrum Maaszicht.

Aan de rechterkant ziet u op nr. 6 de Dordtse gevel van het huis genaamd 'de Prince van Orangien'.

Loop de Oliestraat helemaal uit



St. Catharina's Gasthuis 16

Het St. Catharina's Gasthuis werd in 1291 gesticht door Jan I van Cuijk, de grote weldoener van Grave uit de 13e eeuw, voor 'kranken en ellendigen' van binnen en buiten Grave. In 1294 gaf Jan I het gasthuis blijvende inkomsten in de vorm van novaaltieden, een belasting op het ontginnen van woeste grond. Het was een wereldlijke instelling onder toezicht van het stadsbestuur. Het huidige gebouw dateert uit 1838. Begin 20e eeuw stond er een inmiddels weer gesloopt bijgebouw op de plaats van het huidige parkeerterrein met een overkluizing van de Gasthuisstraat. Dit deel deed dienst als ziekenhuis. Het huidige Catharinahof complex aan de jachthaven mag worden beschouwd als een rechtstreekse voortzetting van het Gasthuis dat daarmee een traditie kent van meer dan zeven eeuwen.

Sla links af de Brugstraat in voor zicht op de Oude Haven

Brugstraat nr. 3 draagt in de volksmond van oudsher de naam 'De Gouden Kop', naar de mythische Koning Midas met de ezelsoren. Nr. 4 heeft een gevel in renaissancestijl met Dordtse fragmenten uit de periode rond 1600.

De Oude Haven 17

De Maasmuur waar u eerder liep gaat over in de muur van de Oude Haven.

De naam van de straat links van de Oude Haven, de Prinsenstal, herinnert aan de paardenstal die tegen de vestingmuur was gebouwd. De stal strekte zich uit over de gehele breedte van de straat, waardoor een poort-achtige functie ontstond. Wanneer aan beide zijden de staldeuren werden gesloten, was er over dit gedeelte van de militaire rondweg geen verkeer meer mogelijk. Na de belegering van Grave in 1602 waren de paarden van Prins Maurits zijn gevolg hier ondergebracht, vandaar de naam.

Rechts van het water is de Bomvrije. In 1841-1844 werd hier een bomvrij arsenaal gebouwd. Het was een fort van 52 m. lang, 8,5 m. breed en de hoogte bovengronds bedroeg 7 m. De munitie en het kruit lagen opgeslagen in de ondergrondse kelder. Het platte bovengedeelte was afgeschermd met een laag klei. De Bomvrije is tevens gebouwd ter bescherming van het bastion Blauwkap en de toegang tot de Oude Haven. Het arsenaal werd in 1845 door Koning Willem II geopend door een grote hardstenen gevelsteen boven de ingang te onthullen.

Links in de Prinsenstal (naast de reddingsboei) ziet u in de kademuur deze gevelsteen

De tekst luidt, in vertaling: "Dit bouwwerk werd als beschutting tegen de vijanden en voor de verdediging als veilige toevlucht tijdens de regeringsperiode van Koning Willem II begonnen in 1841 en voltooid in 1844." Het gebouw is nooit daadwerkelijk in gebruik geweest en werd in de periode 1876-1914 gesloopt.

Loop terug naar het St. Catharina's Gasthuis en sla voor dit gebouw linksaf, de Gasthuisstraat in

Gasthuisstraat 18

Deze straat is één van de eerste straten in de binnenstad waar de bestrating is teruggebracht naar de situatie zoals deze rond 1900 was. Er staan vele gerestaureerde huizen, waaronder op nr. 50 de voormalige Latijnse School uit 1575. De nieuwe architectuur, die u in deze straat ziet, sluit goed aan bij de gevarieerde oude bouw.

De Eenhoorn 19

Aan het einde links staat een groot gerestaureerd pand. Voorheen was dit het logement 'De Eenhoorn' met binnenplaats en koetshuis. Vanaf De Eenhoorn vertrok in vroeger tijden de postkoets, die een geregelde verbinding onderhield tussen Grave en Ravenstein. Tijdens de restauratie is het grote pand onderverdeeld in vier wooneenheden en is van het koetshuis een zelfstandige woning gemaakt.

Ga bij De Eenhoorn rechtsaf de Hamstraat in

Hamstraat 20

Samen met de Rogstraat en de Maasstraat vormde deze straat voor 1929 de verbindingsweg tussen het zuiden, via de Hampoort, en het noorden, via het veer over de Maas. Tot aan de jaren zestig was deze straat een levendige winkelstraat met winkelpuien uit de eerste helft van de 20e eeuw. De huidige straat is rijk aan oude gevels. Loop eventueel naar huisnummer 25 voor de gevel met twee bergstenen leeuwenmaskers, daterend van rond 1600.

Neem in de Hamstraat het 1e steegje links: het Goudsmidenpad, dat herinnert aan de vele edelsmeden die vroeger in Grave gevestigd waren

Ga voor het speeltuintje meteen links Steek de straat over via een onderdoorgang: het hofje Touwslagerserf door

De Hampoort 21

Aan de overkant van de drukke Sint-Elisabethstraat staat de enige overgebleven toegangspoort tot de vesting Grave. De Hampoort biedt nu onderdak aan het Stadsmuseum Grave en de Gildekamer van het Cloveniersgilde. Na het verwoestende beleg van 1674, waarbij stadhouder Willem III de vesting heroverde op de Fransen, zijn er grootscheepse vernieuwingen aan de vestingwerken gerealiseerd volgens de zogenaamde Franse methode. De bouw duurde van 1680 tot 1689.

In 1686 begon men aan de bouw van de Hampoort die in 1688, zoals op de fraaie buitengevel is te zien, gereedkwam.



Als u links van de Hampoort het open terrein oploopt, ziet u meer van de imposante buitengevel. De gemeente wil hier een vestingpark realiseren.

De poort is vermoedelijk ontworpen door de Fransman Emmanuel de L' Etang, in de Nederlandse barokstijl, uitgevoerd met een zogenaamde Palladiaanse pilasterorde en bandverdeling. Het gebouw is opgetrokken uit kalkzandsteen en rode baksteen. Net als de in de 19e eeuw gesloopte Brugpoort bestaat de Hampoort uit een buitenpoort, met een overwelfde gang door de wal, die aan de stadzijde uitkomt bij een poortgebouw. Dat poortgebouw had links en rechts van de doorgang, wacht- en slaapruijten voor officieren en manschappen. In vroeger tijden bood deze poort plaats aan 1300 soldaten. In de ruimte rechts was een militaire bakkerij gevestigd. Aan de buitenzijde van de Hampoort prijken in het tempelfront boven de poort de gebeeldhouwde wapens van de Republiek en van Prins Willem III, en het bouwjaar: 1688.

Achter de poort ligt het restant van de gracht. Er zijn plannen om de gracht en een ravelijn hier in ere te herstellen en een rechtstreekse verbinding per brug vanuit de poort te bouwen. Onder de Hampoort loopt een onderaardse gang, welke vroeger deel uitmaakte van een uitgebreid gangenstelsel. In vroeger dagen deed de gang dienst als riool, maar ze was in tijden van belegering bij uitstek geschikt voor verdedigingsfuncties en als vluchtgang. Deze onderaardse gang is tijdens bijzondere evenementen opengesteld.

Steek de Sint-Elisabethstraat weer over en neem links de trap, de begroeide berg op



De Kat 22

Deze kunstmatige berg met daaronder vijf kazematten is opgeworpen over de restanten van het vroegere Graafs kasteel. De 'Kat' of cavalier van het bastion Kastele was bestemd voor de opstelling van geschut. Bij het beleg van 1674 werd de Kat zwaar beschadigd en had het bovendien geen functie meer, omdat de Oranjes als Heren van Grave elders verbleven. Nu heeft u vanaf de Kat een prachtig uitzicht.



Het Arsenaal 23

Vanaf de Kat heeft u zicht op het voormalig Groot Arsenaal met afzonderlijk kruutmagazijn, voor het merendeel daterend uit de 18e eeuw. Het vroegere wagenhuis stamt zelfs uit de 16e eeuw. In 1898 werd dit complex door het Rijk aangewezen als Rijks Psychiatrische Inrichting (RPI). In 1905 werd er onder architectuur van rijksbouwmeester J. van Lokhorst langs de straat Het Kasteeltje een noordelijke vleugel aangebouwd. Dezelfde architect ontwierp ook de directeurswoning naast de Hampoort, 'La Feuillade'. Deze nieuwe gebouwen hadden spekbanden in navolging van die van het Arsenaal.

In het jaar voor de Tweede Wereldoorlog werden er in de inrichting en in gezinnen in Grave 240 patiënten verzorgd. In 1973 werd na 75 jaar de RPI gesloten en werden de patiënten over inrichtingen in Nederland verspreid. In 1975 kreeg het complex een bestemming als penitentiaire inrichting. Daarna heeft het o.a. gediend als woongalerie, restaurant en expositieruimte. Tegenwoordig doet een groot deel van het gebouw dienst als inspiratieruimte voor (maatwerk)meubelen. Daarnaast zijn er een restaurant en een boetiekhotel gevestigd.

Vervolg het pad over de Kat naar de andere kant van het Arsenaal. U komt zo in 'Het Kasteeltje'

De Sociëteit 24

Aan Het Kasteeltje ligt het uit 1876 stammende Sociëteitsgebouw 'Tot Nut en Vermaak'. De straatnaam herinnert aan de plaats waar tot 1674 het kasteel van de heren van Cuijck en hun rechtsopvolgers heeft gestaan. Tijdens het beleg in 1674 door de Staatse troepen onder leiding van generaal Von Rabenhaupt werd dit onherstelbaar beschadigd.

Ga hierna rechts de Klinkerstraat in

Klinkerstraat 25

Ook in de Klinkerstraat ziet u diverse oude panden. Opvallend is huisnummer 21 links. Dit is het vroegere woonhuis van dokter Kanter, met een beeltenis van Hippocrates boven het middelste bovenraam en een plaquette die aan de voormalige huisarts van Grave herinnert.

Aan het eind van de Klinkerstraat gaat u links

Rogstraat 26

Deze straat heeft grote herenhuizen met hoge gevels die het geheel een deftig stedelijk aanzien geven. Ook hier zijn vele panden gerestaureerd, zij het dat de winkelpuien vaak dateren uit het begin van de 20e eeuw. Let op de eenvoudige in- en uitgezwakte topgevels, zoals te zien aan de panden op nr. 11, 15, 16 en 37. Veel van de vroegere namen van de huizen ziet u hier terug, als gevelsteen of opschrift.



De Rogstraat eindigt bij de Markt



Markt met pomp 27

De natuurstenen pomp uit 1798 is versierd met Lodewijk XVI motieven. Bij de pomp bevinden zich drie visstenen waarop vroeger in de schaduw van de lindebomen de vis uit de Maas werd verkocht. Het geheel vormt met de gerestaureerde huizen van de Markt een rustiek plekje.

In de gevelrij links ziet u een plaquette voor Jan Wier, de beroemde bestrijder van de heksenwaan. Hij werd in 1515 of 1516 geboren in Grave en groeide op op de plek waar nu Markt 7 staat. In de jaren veertig van de 16e eeuw was hij als arts in Grave actief, voordat hij zijn vleugels uitsloeg naar de Duitse landen. Daar publiceerde hij geneeskundige werken die tot op de dag van vandaag worden bestudeerd.

Sla voor het historische stadhuis de Scheerestraat in

Scheerestraat 28

Links van de herbouwde muur ziet u het Binnenhof. Rechts ziet u het wooncomplex 'Hart van Grave', een ontwerp van het Belgische bureau Crepain Binst Architecture. Dit werd in 2013 gerealiseerd op de plaats waar voorheen het in de Bossche-Schoolstijl gebouwde gemeentehuis uit 1971 stond.

Belfort 29

De nog bestaande carillontoren maakte deel uit van het voormalige gemeentehuis. Aan deze toren is een plaquette bevestigd ter herinnering aan de Graafse slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. De toren krijgt een nieuwe functie als uitkijktoren, waar bezoekers kunnen genieten van een prachtig uitzicht over de historische daken van Grave, de Maas en haar uiterwaarden.

Via het Torenplein komt u bij weer bij het historisch stadhuis. U ziet op de achterkant van het stadhuis nog een prent van de vesting Grave uit ca. 1780

De Graafse straatjes en steegjes

Stadsplan

Tijdens een wandeling door de straten en steegjes van Grave zult u hebben gemerkt dat vrijwel alle straten een krom verloop hebben. Dit stratenplan is kenmerkend voor de stad. Het verhaal gaat dat de bewoners van de Graafse straten daardoor beter beschermd waren tegen rechtdoorgaand vijandelijk geschut! Vandaag de dag weerspiegelen deze authentieke kasseiweggen een vervlogen tijdperk. Samen met hun 17e- en 18e-eeuwse huizen en de indrukwekkende monumenten vertellen zij een deel van de kleurrijke en bewogen geschiedenis van Grave.

Tijdens de wandeling door historisch Grave zult u zien dat Grave terecht trots is op haar rijke verleden, maar dat ook de hedenhaagse architectuur past in het geheel. Met respect voor de historie hebben architecten van naam en faam zoals Erskine, Ponc de Winter en Crepain ontwerpen gemaakt die passen in het straatbeeld van Grave.



Unieke speciaalzaken en een rijke keur aan horeca gelegenheden maken uw verblijf in Grave nog aangenamer.

Wegwijs in Grave en Land van Cuijk

beleefhistorischgrave.nl

@ Grave_brabant

landvancuijk.nl

visitbrabant.nl



Tourist Information Grave

Vergeet niet Tourist Information Grave en het Bezoekerscentrum Zuiderwaterlinie in het historisch stadhuis te bezoeken. U vindt er een uitgebreide selectie van folders en gidsen. Het team helpt u graag verder. Andere Toeristische Informatiepunten vindt u bij Catharinahof (Koninginnedijk), bij Motel Koolen (Velp) en in meer plaatsen in het Land van Cuijk: Boxmeer, Cuijk, Sint Anthonis en Mill & Sint Hubert.

Stadswandeling met gids

Leer meer over onze rijke en turbulente geschiedenis en ontdek de verborgen schatten van Grave met een ervaren gids. Voor het boeken van een stadswandeling met gids kunt u terecht bij Tourist Information Grave. U kunt de wandeling uitbreiden met diverse activiteiten. Voor meer informatie: bel (0486) 87 00 67 of e-mail info@gravetoerisme.nl

Ligging



Deze wandeling is tot stand gekomen dankzij Gemeente Grave, platform toerisme en recreatie, Leny van Lieshout, Weijsters & Kooij vormgevers, CumLingua Taal & Communicatie, Graeft Voort en Grave Promotie • Foto's: W&K, Fotoclub De Soos Grave, Nienke Dirks, Graeft Voort, Gerard Veenstra, Mooiland/Ponc de Winter • Tips of opmerkingen: info@gravetoerisme.nl | © 2023 Uitgave Tourist Information Grave | Wijzigingen voorbehouden